

SVEČENIK MEĐU MLADIMA

Imati mladost znači imati budućnost. Svećenici kao sinovi Crkve su pozvani i poslani da se brinu za budućnost Crkve. To je izričita želja II. vatikanskog sabora: «... Ovaj sveti sabor povjerava pastirima vjernika veoma odgovornu dužnost da sve učine kako bi se kršćanskim odgojom obogatili svi vjernici, a osobito mladež, koja je nada Crkve» (GE 2).

»Čovjek nije nešto statičkoga, dovršenoga, nego, čovjek je otvoreno biće... u svemirskome zatvoru... nije ograden, kao životinja, time što jest i time gdje jest... Ne napuštajući sebe ide k drugima«.¹ Ta mogućnost transcendiranja samoga sebe i komuniciranja s drugim, a da opet ostaje potpun je dar čovjeku od Boga dan. Naime, to je socijalna dimenzija čovjeka koji je *pozvan* da se ostvaruje *kao osoba*, ali ne sam, već uz pomoć drugoga u *osobnost*. To je dodirna točka gdje se dva životna poziva, svećenika i mladića, mogu naći zajedno u izgrađivanju osobnosti, kako jednoga tako i drugoga životnog statusa.

U ovom izlaganju pokušavam razmišljati o mladosti: Što shvaćam pod tim pojmom? Što je to mladost? Što ona sve sa sobom nosi? Koje su glavne karakteristike tog životnog razdoblja? Koje su njezine aspiracije? Ne analizirajući mladost kao jedan čisto fiziološki proces rasta, pokušat ćemo vidjeti mladost pred »temeljnomo težnjom čovjeka kao ograničenoga bića da pronađe Bezgranično«,² tj. pred religioznošću. Tu stupamo na teren gdje pronalazimo svećenika koji upada u život mladosti. Svećenik je posrednik između mladosti i Boga. Ne bih želio govoriti što je svećenik, o tome su govorili drugi. Želim govoriti o tome kako se mladost postavlja prema svećeniku kao predstavniku jedne institucije-Crkve. Što ona od njega traži i što od njega očekuje? Kako bi svećenik kao »sijač spasenja« trebao sijati? Koje je pogodno, a koje nepogodno vrijeme i način na koji predavati tu poruku spasenja koja se od njega očekuje?

Mladost

Što je to mladost? Moramo priznati da je teško definirati mladost. Postoje različite definicije mladosti. *Jedni* kažu da je »mladost životni period koji se nalazi između djetinjstva i odraslosti, dob prijelaza, promjena i transformacija«. *Drugi*: Mladost je »životni period potpunog dje-

¹ M. SKVORC, Vjera i nevjera, Zagreb 1982, 89-90.

² Usp. Isti, 43.

³ J. P. DECONCHY, Sviluppo psicologico del bambino e dell'adolescente, Città di castello 1972, 168.

tinjstva i pune odraslosti«. ⁴ Neki opet: »mladost je razvojni period koji individuuma usmjeruje prema odrasloj dobi«. ⁵ »Mladost je period naglog zrenja fizičkog i psihičkoga«. ⁶ Postoje, dakle, različite definicije mladosti. Ja bih se osvrnuo na prve dvije definicije što ih donosi Deconchy, a njime ću se poslužiti i općenito u razmišljanju o mladosti.

Prva definicija: »Mladost je životni period koji se nalazi između djetinjstva i odraslosti«. Radi se, dakle, o životnoj fazi u kojoj mladi nisu više djeca, a niti odrasle osobe. U kojem smislu? Mladost je, fiziološki gledajući, odrasla, ona ima glas, stas, bradu, djevojke imaju izgled odraslih žena. No, međutim psihološki gledajući mladost je bliža djetinjstvu. Nema tu još stabilnosti ni mira. Mladost je uvijek nemirna, traži, često nejasna sama sebi, ne zna što hoće. Radi se o jednoj fazi, između. Međutim, takva definicija mladosti ne govori nam puno, jer je negativna, a naše pitanje traži pozitivan odgovor.

Druga definicija: govori da je mladost period potpunog djetinjstva i pune odraslosti. Ni ova definicija ne govori nam puno, osim to što konstatira ono što subjekt te dobi ima od jedne i druge dobi. Fizički gledajući mladost je odrasla i sposobna je biti i otac i majka. Ali, psihološki je još uvijek nestabilna. I eto nas pred prvom karakteristikom tog razdoblja — dvoznačnošću. Mladost misli da je odrasla, želi to biti, i želi da je drugi priznaju takvom⁷, ali primjećuje da je odrasli ne prihvaćaju takvom. Tu nalazimo teren koji je izvor kriza i sukoba, a o čemu se toliko govori.

Konfliktno vrijeme mladosti

Danas se toliko govori kako se stariji i mladi ne mogu razumjeti. To čujemo s usta jednih i drugih. Mladost je zaista vrijeme sukoba. Prije svega, mladost je u sukobu sa samom sobom, zatim s okolinom, obitelji, društvom i Crkvom. Sve te sukobe možemo promatrati kroz četiri nivoa. *Prvi*: želja za nezavisnošću, nasuprot auktoritetu. *Drugi*: Sukob moralnih zahtjeva i zahtjeva naravi. *Treći*: Sukob vjere i znanosti, misterija i razuma. *Četvrti*: sukob ljubavi posjedovanja i ljubavi darivanja.⁸

1) *Nezavisnost i auktoritet*: najosjetljivija točka mladosti. Dijete samo po sebi nije kadro živjeti: ono je zavisno od roditelja. Dijete kao takvo slijepo prihvaća volju svojih roditelja. Osjeća se slobodnim onda kad su roditelji s njim. Mladost je u punom zamahu razumskih spoznaja: sposobna je sama razmišljati i kritički rasuđivati. Sve stavlja na vagu svoga razuma. U želji za nezavisnošću počinje svaku instituciju, počev od obitelji, gledati kao kočnicu svoje slobode. I dok je s jedne strane svjesna svoje želje za nezavisnošću, s druge, pak, strane svjesna je svoje

⁴ J. P. DECONCHY, nav. dj., 17 1.

⁵ R. ZAVALLONI, Enciclopedia dell' adolescenza, Brescia 1965, 51.

⁶ I. M. JOSELYN, Adolescente e il suo mondo, Firenze 1964, 4.

⁷ Usp. J. P. DECONCHY, nav. dj., 175

⁸ Usp. R. ZAVALLONI, nav. dj., 100.

ovisnosti. Biološki gledajući, mladost nije više ovisna, može preživjeti sama, ali sociološki je ovisna: stan, odijelo, škola, knjige i dr. Svjesna je jednoga i drugoga, a opet je protiv, i obitelji i škole i društva i Crkve. Nikakvo onda nije čudo što se u tom životnom razdoblju stvaraju bande i grupe, kao obrambeni mehanizmi protiv postojećih institucija. Lijepo je rekao Papini o mladosti da je ona Kristofor Kolombo bez Amerike. Kristofor je u tom smislu što je fiziološki zrela, a bez Amerike što je psihološki još nestalna.

2) *Konflikt morala i naravi*: Mladost je period kada jedra osjetila trepere kao nikada u životu. Srce je puno, ali to srce još nije sposobno za oblativnu ljubav. To je *izlazak*, izlazak iz djetinjstva prema odraslosti. Na tom izlasku im se isprečuje institucija sa svojim moralnim zahtjevima. Budući da mladost instituciju doživljava kao kočnicu svoje slobode, mladost i moralne zahtjeve institucije doživljava na isti način te tako zna biti i protiv moralnih vrednota dotičnih institucija. Ovdje valja podcrtati jednu stvar. Nitko nije u isto vrijeme željan i zahtjevan vrednota kao mladost, iako »odbacuje vrednote starijih«. Kako to spojiti? Čini mi se da je o tom dobar Andersonov sud: »Nova generacija odbacila je moralne kodekse i hipokritno vladanje, s tim da se ne odbacuju moralne i religiozne vrednote kao takve, već jednostavno žele da one budu autentične.«⁹ Stoga, protivljenja mladosti vrednotama starijih ne treba shvatiti kao njihovo rušenje. Radije to treba shvatiti kao kritiku starijih zato što te moralne vrednote koje žele njima nadahnuti nisu sami usvojili.

3) *Konflikt vjere i znanosti-vjere i razuma*: Mladost je vrijeme kada dolazi do restrukturacije na mnogim područjima ljudskoga duha, pa tako i na području vjere. To je vrijeme koje je »karakteristično po razmišljanju i shvaćanju vjere«.¹⁰ »Mladić nije više religiozan jer to mora biti, nego jer to želi«.¹¹ Mladost je burno razdoblje ljudskog života. Bilo bi neopravdano i pogrešno zahtijevati bonacu na području vjere. »Tko pravo shvaća mladost u njezinu religioznom razvoju, neće je nikada shvatiti ni odveć religioznu ni areligioznu«.¹² Mladost je, naprosto, vrijeme traženja. Slika Boga i vjere koju je primila u djetinjstvu više je ne zadovoljavaju. Želi je primjerenu svome shvaćanju. No, kako je mladost u svemu kritički raspoložena, kritička je i prema vjeri, Zato vjera u duši mladosti trpi sumnje, susreće kontradikcije i poteškoće. Ovdje se traži delikatno i trijezno postavljanje svećenika.

4) *Konflikt ljubavi*: Poznato nam je da je djetinja ljubav prilično egoistična. Tragovi tog egoizma provlače se i kroz mladenačku dob i srce. Zrela ljubav je ona koja priznaje drugome njegovu osobu, njegovo pravo i slobodu. Mladost je još uvijek u borbi s ljubavlju posjedovanja, vlastita djeci, i ljubavi darivanja, karakteristična odraslima. Mladost je spo-

⁹ G. ANDERSON, Academy reporter, Veljača-ožujak 1970.

¹⁰ R. ZAVALLONI, nav. dj., 88.

¹¹ Isti, 105.

¹² A. TRSTENJAK, Psicologia e pedagogia nell' insegnamento religioso, Milano 1955,

sobna ljubiti, i srce je puno, ali ljubav mladića prema djevojci, još nije prava ljubav djevojke, nego svoga nagona i sebe u djevojci. Stoga nije rijedak slučaj u ovim godinama da djevojka mladiću posluži kao sredstvo u dokazivanju njegove zrelosti i protivljenja obitelji i društvu.

Neki zahtjevi mladenačke dobi

Mladost je vrijeme kada se stvara i traži smisao života. Tu smislonost mladost ne želi primati izvana. U tome procesu želi i sama sudjelovati i to aktivno. Stoga postoje neki *zahtjevi* — *potrebe* koji su veoma prisutni u životu mladosti. . .

Ovdje ću samo ukratko nabrojiti neke od tih zahtjeva, bez podrobnijeg ulaženja u analizu svakoga. Mladost, iako je nemirna ima potrebu *Sigurnosti*, bilo da je riječ o ekonomskoj, socijalnoj ili psihološkoj. Ima potrebu biti *netko* — *neovisna*. To je urođeno svakome biću. Svatko u životu želi biti netko. Ta želja biti Netko i Neovisan ima tri dimenzije: Mladi žele biti *emotivno* neovisni. To je razlog da mladost ne želi slušati starije koji im izjavljuju ljubav. Žele biti neovisni *voljno*. Žele sami stvarati odluke, a ne da im drugi govore. Žele biti neovisni i *razumski*, žele misliti svojom glavom, žele i to da ih drugi uzmu ozbiljno.

Potreba *uzora*: na ovome području stariji ostaju poprilično zbunjeni. Vidjeli smo da mladost kao oslonac u borbi protiv institucija, stvara grupe, u kojima se osjeća zaštićena i prihvaćena. Mladost unutar grupe traži sebi uzore. Čovjek bilo pojedinac bilo skupina ne može bez uzora, a isto tako i mladost. Ponajčešće se ti uzori pronalaze na igrališnim predstavama, na televiziji, kinu itd. Ovdje stariji ostaju zbunjeni.

Mladost i religija

O ovome je već bilo govora kada smo govorili o kriznim razdobljima s kojima se susreće mladost. Mladost je karakteristična po dvije stvari i stava. S jedne je strane uvijek »ZA«, a samo što često nije ni svjesna zašto je »ZA«, i što traži. S druge je pak strane »PROTIV«. Taj »PROTIV« je najčešće usmjeren protiv svega onoga što se čini statičnim, a to su institucije i njihove vrednote. Tu dolazi do udara i na religioznost i religioznu praksu, ukoliko i iza njih stoji jedna institucija. Taj »PROTIV« izražava se u tom smislu što mladost ne želi prihvatiti religioznost i religioznu praksu na način svojih starijih. Žele i u tome svoj udio. To i ne mora biti ništa loše. Dapače. Mladost je u izgradnji svoje osobnosti, a osobnost se ne može izgrađivati bez osobnog sudjelovanja. Mladost je svjesna svoje osobe i osjeća zahtjev za izgrađivanjem osobnosti. U to upada i religija. Kako mladost doživljava opću restrukturaciju, to se dešava i na području religioznosti. Ovdje roditelji i odgojitelji ne smi-

ju stati sasvim po strani. Iako je mladost protiv njihova shvaćanja i življenja religioznosti, ipak, ako u njihovu životu osjete da im religioznost nešto znači, i njihova »kriza restrukturacije« bit će manje bolna. Stoga, stav starijih je i te kako važan. Kritika, recimo to odmah, u ovome razdoblju ne bi smjela imati mjesta.

Transfomacija pojma Bog

Mladost je svjesna svoje Osobe. Sposobna je shvatiti i drugoga kao osobu, a isto tako i Boga shvatiti i prihvatiti kao osobu. Ovo je vrijeme *poosobljavanja* vjere. U ovome životnom razdoblju Bog može postati Osoba — Prijatelj, a može postati i čista fantastika. To zavisi od svećenika i okoline koja joj govori o Bogu. Ovdje treba tražiti brodolom vjere tolikih mladih, koji su, ili prestali učiti o vjeri, ili su učili, ali su dobili krivi pojam o Bogu. Uglavnom Boga nisu doživjeli kao Osobu.

Danas se toliko govori o »krizi vjere« kod mladih. Usudio bih se reći da je kriza vjere kod mladih jednim dobrim dijelom posljedica njihova stanja transformacije u svakom pogledu, a u nijednom slučaju ne smije se zanemariti ni utjecaj okoline i odgoja koji se danas pruža.

Za mnoge mlade danas religiozni problem i kriza vjere kriju se pod plaštem nepovjerenja u Crkvu kao instituciju, a onda sasvim razložno i nepovjerenjem u svećenike kao predstavnike Crkve. Nije rijedak slučaj da danas mladost posjeduje neko religiozno iskustvo Boga — ali praksu ne. Stav mnogih je »vjernik da, ali praktičar ne«.

Dakle, pokušao sam samo sumarno baciti refleksije na mladost, životno razdoblje koje je u mnogo čemu delikatno. Ako kažemo da je mladost u pogledu vjere u određenoj krizi, ne znači da smijemo stati sa strane konstatirajući samo krizu. Liječnik nije liječnik, ako bi imajući pred sobom bolesna čovjeka, stajao mirno konstatirajući krizu-bolest, nego je dužan pristupiti mu, i zajedno s njim ulaziti u stvarnost pružajući mu pomoć.

Svećenik »sijač spasenja«

»Danas i jučer posebna misija svećenika je da prenosi kao učitelj vjere kruh i riječi i da dijeli u službi kulta oprostjenje, milost i svetost. Mogu se promijeniti vremena i metode u skladu s razvojem običaja, ali sadržaj poruke uvijek je isti. Apostolat će uvijek biti *prenošenje duhovnog života* »da imaju život« (Iv 3,10), i efikasnost vlastitog svjedočenja proizlazi će iz istog izvora, iz jedinstva s Bogom, a ideal će uvijek biti postavljen na istu metu: približavanje Boga ljudima.«¹⁸

Već prije smo rekli govoreći o mladosti da mladost gleda na svećenika s jednim nepovjerenjem ukoliko je predstavnik institucije. Postoji

¹⁸ PAOLO VI, *Il sacerdozio*, Milano 1970, 110.

među njima jedna ograda koja, čini se iz dana u dan postaje sve veća. Mladost je ona koja je u raskoraku povjerenja i kontestacije, a svećenik auktoriteta i očinstva. Kako ih onda susresti? Svećenik kao učitelj vjere mora biti *svjedok jedne poruke* koja ga nadilazi, a ne posjednik jedne ideje koju lako može prenijeti drugima. Svećenik bi trebao biti *umjetnik* svoga posla i poslanja.¹⁴ Za svaki se posao traži umijeće. Zemljoradnik zna kako postupati sa zemljom, vrtlar zna kako potupati s cvijećem, a čini se da je čovjek najmanje naučio kako postupati s čovjekom.

Tri su stvari koje bi svećenik uvijek morao imati na pameti u pristupu mladima: *Znati, znati činiti i Biti*. Kada je riječ o mladosti: znati što je to mladost i što ona sa sobom nosi, koje su njezine težnje, potrebe i ideali, znati što je bit njegova poslanja i tražiti načine da to svoje poslanje što bolje izvrši. A da bi njegovo poslanje bilo uspješno, mora prije sam živjeti ono što prenosi-mora biti svećenik.

Kako govoriti mladima?

Mladost je jako osjetljiva na dosljednost. Svima nam je cilj imati mladost. A to nije lako. Današnja mladost je drugačija od jučerašnje. Stoga traži drukčiji pristup. Stare metode nam neće puno pomoći da bismo im pristupili i da bi nas razumjeli. Još jednu stvar treba odmah povezati s prvim, a to je da *ne baziramo sve na sebi*, a malo se pouzdajemo u Božju milost. Usudio bih se reći da bi lamentacije mnogih svećenika prestale kad bi se držali drugog principa.

Pred mladost treba izlaziti s interesom koji ona mora doživjeti kao svoju stvar, a ne naše račune. A to znači shvatiti da je mladost nešto drugo nego mi, dopustiti joj i shvaćati je da je različita od nas. To je preduvjet svakog govora mladima. Nadalje, govoriti mladosti traži od nas *raspoloživost prihvaćanja*: moramo uzeti mladost s njezinim zovom za slobodom, na koju je tako osjetljiva kao na svetu stvar. Uzor u tome svakome svećeniku ostaje uvijek isti — Vječni PEDAGOG KRIST. Isus svoj nauk uči auktoritetom, ali je popraćen primjerom. *Auktoritet riječi, snaga primjera i pouzdanje u učenike* ostaje uvijek primjer kršćanskome odgoju. Svećenik isto kao i Krist mora uvijek biti raspoloživ i otvorenog srca. I ne samo to: on mora »tražiti izgubljeno«. Svećenik kao »pastir duša« mora pedagogiju Evandjelja učiniti svojom, imati za učitelja Krista, kao prvi model ostvariti u sebi sliku dobrog Pastira.¹⁵ A pastir je onaj koji je strpljiv, koji traži, čuva i pazi. Ništa ne činiti na prepad, jer rast ne poznaje velikih skokova. U rastu može biti i pogrešaka i padova, ali u svemu tome valja uvijek stajati pri ruci, razumjeti i dati ruku. Svećenik je u religioznom odgoju mladih onaj koji dopušta mladima da

¹⁴ Usp. IVAN PAVAO II, *Ai vescovi e ai sacerdoti*, Milano 1979, 24.

¹⁵ R. ZAVALLONI, *Compendio di psicologia pastorale*, Torino 1968, 333.

sami rastu i traže, a on im je uvijek pri ruci. To pretpostavlja psihičku ravnotežu i strpljivost. Mladima je »potreban samo svećenik koji je potpuno svjestan svoga svećeništva, koji duboko vjeruje, koji neustrašivo ispovijeda svoju vjeru, koji moli zdušno, koji proučava s dubokim uvjerenjem, koji služi, koji ljubi bez interesa, koji je svakome bliz, posebno potrebnima.«¹⁶

Na žalost, danas je sve manje zadovoljnih svećenika. A onaj koji sa sobom nije na čistu, mladosti nema što reći. Činjenica je da mladost zazire od svećenika koji je opor, mrzovoljan, nervozan. Mladost je posebno osjetljiva na ljudske vrednote, na model čovjeka i u nama lako otkriva kakvi smo. »Mladost je oštromna i zahtjevna, ne trpi kontradikcije između rečenoga i vladanja. ODGOJ JE KOMUNIKACIJA ŽIVOTA. To isto vrijedi i za vjerski odgoj. »Učitelj ne prenosi doli ono što ima i ne može učiniti da se uzljubi što i sam ne ljubi.«¹⁷

Svećenik se danas, htio on to ili ne, nalazi u jednom svijetu koji je svaki dan ogorčeniji i što više uspije u ovome vremenu sačuvati ravnotežu i *nutarnji mir* to će lakše moći pristupiti mladosti koja je nemirna i u vlastitom traženju. Da bi svećenik danas bio vjesnik spasenja, nužno je da iz sebe zrači radost, a odstrani strah, primjećuje *Bertrand Rusel*. A sam Gospodin je preko usta apostola rekao da naša »radost mora biti obilna i ljudima poznata«. »Sigurnost i radost su lijepe stavri... i sam Bog je onaj koji nam ih daje, nekada na kredit, ali nikada bez ništa, i ako kasnije za to mora dati račun, znači da treba voditi brigu o svakoj pari« (*Bernanos*). Radosno je življenje svećenika ono s čime može puno govoriti, ali ta radost pretpostavlja vjeru, jer samo tko posjeduje čvrstu vjeru može živjeti potpuno radosno. U čemu je bila zamjerka bezbožnog Nitschea kršćanima? »Da bi me naučili vjerovati trebali bi mi pjevati ljepše pjesme i trebali bi se osjećati više otkupljenima.« A mi zaboravljamo da je i to jedan od govora mladosti koja je ionako nemirna.

Biti naravan i jednostavan: Možda se previše lomimo i mučimo oko formulacija: kako izići pred mladost s predavanjima, a zaboravljamo ovo da su naravnost i jednostavnost najbolji govor. Čime je privlačio Isus? Nije filozofirao, nego jednostavno govorio. Nije se postavljao visoko nego naravno i jednostavno. Mladost je po sebi odveć bučna, a za pristupiti joj ne želi buku nego smirenost i jednostavnost. Čime je osvajao srca ljudi papa Ivan XXIII? Sigurno ne velikom mudročću, nego jednostavnošću i naravnošću. Čime su privlačili sveci? Istim krepostima i na isti način. Eto još jednog načina kako govoriti mladima.

Dijalog: Još jedna stvar koju ljudi tako često zaboravljaju, a tako je bitna u saobraćaju s ljudima. To je dijalog. Dijalog nije dijalogiziranje. To su dva separata pojma. Dijalog postoji samo ondje gdje postoje dvije ili više osoba sposobne slušati i pitati i saslušano prihvaćati ako je

¹⁶ IVAN PAVAO II, nav. dj., 25

¹⁷ R. ZAVALLONI, *Compendio di psicologia pastorale*, 138.

tražiti i pronaći izvor psihoza današnjeg čovjeka, njegovih nemira i trauma, onda to sigurno stoji u nesposobnosti ljudi da saslušaju jedan drugoga.

A mladost? Ona je na to osjetljivija nego itko. Ako bismo željeli pronaći razloga zašto se danas mladost hvata droga, spiritizma, paralelogija, seksa, bandi i zašto je tako arogantna, onda sigurno jedan od najglavnijih razloga bijega od svijeta jest to što u tom svijetu nije osjetila da je se sluša, i to ne ušima nego srcem. A sam Bog nas upozorava na to preko anatomije našega tijela. Imamo samo jedna usta, a dva uha. Znači, trebali bismo biti dvostruko sposobniji za slušanje negoli za govorenje, a danas je postalo obratno, malo slušamo, a puno govorimo.

Slušati ne znamo nikada dovoljno i zato treba učiti. Koliko naših sastanaka prođe da nikad ne progovorimo kako bi trebalo slušati, a razmijenimo toliko naših lamentacija-Tužaljki nad mladošću. Tužaljke su za ruševine upozorava Jeremija prorok, a mladost je gradnja novog zdanja, a za njegov treba ohrabrenja, poticanja i učenja, a tog nema bez slušanja.

Rekao bih da današnja mladež ima veću potrebu slušanja od one jučer, jer je današnji svijet hladniji. Da se izrazim slikovito: jedini »mazut« koji je kadar podgrijati ohladnjela ljudska srca danas jest slušanje. To posebno vrijedi za mladost. Mladost se želi izraziti, govoriti o sebi, traži ohrabrenje i poticaj, ali na drugačiji način od one jučer. *Osnovni je zahtjev mladosti*: želi da je se uzme ozbiljno. A kako će shvatiti da je shvaćena ozbiljno ako se nad njom kuka a ne govori s njom, ili se o njoj govori bez nje.

Izgleda da je imperativ i svećenika a i drugih danas ubaciti se pošto-poto u srce mladosti i imati je uza se. Ali ako je se ne sluša nema govora o uspjehu. Čija je danas mladost? Kažemo: ničija. Što to znači? Nitko ih ne zna slušati. A mladost je više potrebna slušanja nego obećanja. Ako joj kao svećenici želimo reći da je Bog sluša i da je osjetljiv na naše potrebe, to će shvatiti samo preko našeg slušanja i pažnje na njihove potrebe.

Slušati ne znači na svako njezino pitanje imati gotov odgovor. Treba pred njom nekada i zašutjeti, dajući do znanja da je stvar ozbiljna, ostavljajući vremena i sebi i njoj za razmišljanje. To je znak da njezino traženje i pitanja shvaćamo ozbiljno. Danas je posebno čudo slušati i pokazati pažnju drugome. Za sve se ima vremena, a za to nema, a to je ono što odgaja i privlači ljude-posebno mlade. Rekosmo da je mladost oštromna i osjetljiva. Ako danas zazire od nas, to je onda upit Crkvi i nama da li znamo slušati, a ne da li znamo govoriti. Možda smo odveć uvjereni da smo pozvani na davanje, a ne i na primanje, na govorenje a ne i na slušanje. Danas se svakome žuri, nema se vremena. »Onaj koji vjeruje da je njegovo vrijeme dragocjeno da bi ga izgubio u slušanju

drugoga, neće nikada imati vremena ni za Boga ni za brata, nego uvijek za samoga sebe, za svoje riječi i svoje planove.«²² A to je ono čega bi se svećenik trebao čuvati, jer on je onaj koji je od »ljudi uzet i za ljude se postavlja.« (Heb 5,1)

Ova dimenzija našeg poslanja mi se čini važna pa ću se još zadržati na tome što znači slušati i učiti slušati. Mladost je razvojni period, putovanje prema odraslosti, prema slobodi, prema zreloj osobi i osobnosti. Putovanje uvijek sa sobom nosi rizik, mogućnost skretanja, sumnje, klonuća, pobunu, opuštenost, zamor pa čak i bunt. Tu sliku nalazimo u Bibliji kod Izlaska. Svećenik bi kod tog »putovanja« i pratnje mladosti u rasti trebao utjeloviti u sebi lik Mojsija. Mojsije je vođa, koji se zauzima, moli, sokoli i hrabri. U sumnji pred Crvenim morem-sumnjama ispruža ruku prema naprijed. Pod Sinajem, simbolom auktoriteta onaj je koji stoji između-tumači. Mojsije što se više približava zemlji slobode, sve se više povlači, svjestan da ne vodi on nego Bog. To je put i svećenika. A to znači *poštivati slobodu mladosti*. To se može postići samo onda kada smo sposobni staviti na raspolaganje svega sebe-kao i Mojsije, ostaviti »tasta Jitra« i ovce-imanje, uzeti čarobni štap-vjeru i dati se na put »nesigurnosti«, svjesni mane svoga govora, ali Njegovom snagom sposobni govoriti.

Kad mladost otkrije tu dimenziju da je svećenik uzima ozbiljno, da ima u nju povjerenja, da zajedno s njom putuje, a ne pred njom, da je to njegovo životno poslanje popraćeno zdušnim nastojanjem, ona ne može od njega zazirati. Reći ćete: »pa mi ih nemamo, kako učiniti da nas takvima dožive? Mladost je otvorena međusobno, zajednički traži i svoje iskustvo prenosi jedno drugome. Ako bar mali broj doživi svećenika kao osobu povjerenja, poslušnosti, prihvaćanja, ona to lako sazna i prenosi. Mnogi bi nesporazumi među roditeljima i mladosti, između svećenika i mladih nestali, kad bi im se umjesto novca ili riječi, posvetilo vrijeme, umjesto kritike prihvaćanje i razumijevanje.

Što govoriti mladima?

Do sada smo razmišljali: kako govoriti mladima i koji je najbolji način govorenja. A sada ću se prebaciti na sadržaj našeg govora, što i o čemu im govoriti. U jednu riječ rečeno, sadržaj našeg govorenja mora biti ISUS KRIST-Otkupitelj čovjeka. Kardinal Pellegrino u jednom svom govoru na tu temu rekao je ove riječi: »Sjećam se izreke sv. Hilarija iz Poitiers: Apostoli i propovjednici su *sijači vječnosti*. Pozvani smo da sijemo vječnost. I mladi očekuju od nas vječnu riječ...«²³ a ta vječna ri-

²² G. BARRA, Come riuscire con i giovani oggi, Torino 1971, 71.

²³ CARD. PELLEGRINO, Come parlo coi giovani, in »Note pastorale giovanile«, Ottobre 1967.

ječ je Logos-Isus Krist, uči nas sv. Ivan. Mladost traga za Istinom, traži put i želi život. Isus koji za sebe reče da je Put, Istina i Život traži od nas da ih susretnemo. Svećenik mora biti svjestan da je vodič i tumač u Božjem hramu-crkvi, tumač vječnih vrednota spasenja.

»Mladost ima potrebu modela, heroja, i prigoda je da joj pomognemo da u Kristu nađe ideal.«²⁴ Rekli smo toliko puta da je mladost protiv auktoriteta i svega onog što odiše time. Evanđelja je vijest jednostavna, upravljena jednostavnima, riječ oslobađajuća, riječ koja poštuje slobodu svakoga. Eto prilike da predstavimo mladiću Krista preko njegove riječi kao model i uzor života. Kako? Krist Evanđelja je onaj koji »pomaže«, »hrabri«, »shvaća«, »tješi«, »uzdiže«, »vodi brigu«, »prijatelj«, »sudrug«, »osloboditelj«, »jednostavan«, »voli dijalog«, »sluša«, »nikog ne odbacuje«, »onaj koji prihvaća«, »prašta«, »milosrdan«, »osjetljiv«, »spasitelj« i Otkupitelj.²⁵

Ovaj rječnik što ga susrećemo u Evanđelju je veoma sugestivan, rječnik koji se sviđa upravo mladima. To je ono što mladi ne mogu osjetiti ni u obitelji ni u društvu.

Mladi imaju *potrebu spoznati istinu* o sebi, o svijetu i o smislu svoga života. Krist je i ovdje uzor i ideal. On je onaj koji je ušao u ljudsku povijest da nas pouči u Istini i smislu života.

Mladost ima svoj *imperativ života* ona želi biti *NETKO*. Krist i ovdje uzima riječ koja je mladima prihvatljiva, a to je da je svaki čovjek božanski velik i da svakoga Bog prihvaća i zove na život.

Mladost traži istinu i želi *potpunu i pravu istinu*. A potpuna se istina može spoznati kad se zna istina o čovjeku: Odakle? Dokle? Kamo? Zašto? Zašto smrt? Bol? Patnja? Zašto je Bog zahvatio u ljudsku povijest — u naš život po svome Sinu?

Mladost ima *potrebu prave istine i o Bogu*: Tko je? Zašto je ušao u ljudsku povijest? Tko je Isus Krist? Zašto je Isus ustanovio Crkvu kao instituciju? Što su to sakramenti? Zašto smo dužni držati zapovijedi, ako smo slobodni?

Mladost je puna života koji u njoj teče kao rijeka. Jedra osjetila u punom zamahu tjeraju tu »životnu lađu« pokraj grebena koji ih okružuju sa svih strana. Svećenikova je uloga da zajedno s mladošću kormilari prema luci smiraja, prema cilju pomažući joj da jedra ljubavi ne bace lađu o greben, da »Motor« — srce ne izda. Ne smije biti panike nego mirno i s ljubavlju pomagati, svjestan da prevozi dragocjen teret prema vječnoj luci: osobe, ljude koji žele i imaju potrebu doći k cilju.

²⁴ R. ZAVALLONI, nav. dj., 136.

²⁵ R. ZAVALLONI, nav. dj., 223-224.

Kvalitete svećenika-odgojitelja

Kakav bi trebao biti svećenik? Poslužit ću se riječima Pija XII »... Osim svetosti i onoga što se nužno traži od svećenika, ako želi ispuniti svoju apostolsku dužnost... za 'umjetnost nad umjetnostima'... pastoral... osim studija teologije i filozofije... apsolutno je nužno da se budući svećenik upozna s materijom iz psihologije i pedagogije.«²⁶

Evo samo nekoliko kvaliteta koje bi trebao imati svećenik kao odgojitelj duša:

1) Da posjeduje najosnovniju opću kulturu. Da pozna najosnovnije probleme što ih njegovo vrijeme nosi.

2) Da posjeduje i profesionalnu kulturu, tj. da zna što je to mladost i koje bi metode trebao primjenjivati u pristupu mladosti.

3) Da posjeduje slijedeće moralne kvalitete: dobrotu, ljubav, velikodušnost, samokontrolu, strpljivost, duhovitost. Mora duboko vjerovati u ono što govori, mora biti vedar, elastičan, da ljubi svoj rad i da se osjeća odgovornim i prijatelj svakom.

Završit ću s upozorenjima čega bi se trebao čuvati svećenik. Svećenik bi se trebao čuvati triju napasti, kojima ljudi općenito podlegnu kad govore o mladosti.

1) Da ne gleda na mladost kao na krizno razdoblje, govoreći da je u krizi samo mladost nego svi, i da smo zajednički pozvani prebrođivati tu krizu.

2) Da ne govori kako je prije bilo bolje, jer svako vrijeme ima svoj zadatak i svoje probleme koje je pozvano rješavati. Riješeni zadatak je uvijek lakši nego zadatak za rješavanje.

3) Odbaciti sumnju i tjeskobu i ne pitati samo što će s mladošću biti, jer to je manjak vjere i pouzdanja u Boga.

Trebalo bi uzeti k srcu jedno u zadatak: SVIJEST da se nalazimo pred čovjekom-osobom u razvoju, kojega smo pozvani shvatiti i pomagati na putu k Bogu, ali da ga nikada do kraja nećemo shvatiti ni upoznati. No, svjesni da smo pozvani ulaziti u tajnu čovjekove sudbine, stavljajući svakog dana u pitanje vlastiti život, vladanje i stav prema drugima, i gledati gdje smo sami. Treba se čuvati sudova i suđenja i osuđivanja mladosti, jer sud pripada drugome.

Današnja mladost niti je bolja niti je gora od one jučer, ali je drugačija mladost, a to od svećenika traži traženje drukčijeg postavljanja.

²⁶ APOST. konstitucija SEDES SAPIENTIAE, 1956.